

วิธีดำเนินโครงการ

1 พื้นที่ดำเนินโครงการ

1.1 ตำบลสนวน

ปากกล้วย ตำบลสนวน อำเภอยะราช จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ดินทราย มีพื้นที่รวมทั้งตำบลประมาณ 32 ตารางกิโลเมตร ปากกล้วย มีพื้นที่ทั้งหมด 70 ไร่ ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 พื้นที่ปากกล้วย ตำบลสนวน อำเภอยะราช จังหวัดบุรีรัมย์

1.2 ตำบลชุมเห็ด

ป่าไม้ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในสภาพปัจจุบันจำนวนป่าไม้ในเขตหมู่บ้านภายในตำบลชุมเห็ดได้หมดสภาพไปแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นป่าไม้ตามหัวไร่ปลายนาและป่าไม้ใช้สอย พื้นที่ดำเนินโครงการในครั้งนี้ ใช้พื้นที่ป่า ของตำบลชุมเห็ด 150 ไร่ โดยจะมีต้นไม้เป็นยอมนๆ ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 พื้นที่ป่าไม้ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

1.3 ตำบลสวายจิก

ป่าโคกตาสิงห์ ตำบลสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นป่าชุมชนชนบ้านโคกตาสิงห์ โดยพื้นที่ดำเนินโครงการในครั้งนี้ ใช้พื้นที่ป่าโคกตาสิงห์ ทั้งหมด 50 ไร่ ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 พื้นที่ป่าโคกตาสิงห์ ตำบลสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2 วัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินโครงการ

เครื่องมืออุปกรณ์ในการสำรวจด้านทรัพยากรของไม้มีค่า 58 ชนิด สมุนไพรพื้นถิ่น และภูมิปัญญา ในพื้นที่สำรวจ ได้แก่

- 1) เครื่องกำหนดตำแหน่งพิกัดบนโลกด้วยดาวเทียม (GPS) แบบพกพา สำหรับค้นหาตำแหน่ง และเก็บตำแหน่งพันธุ์ไม้ที่พบ
- 2) ตลับเมตรวัดระยะ ใช้สำหรับวัดขนาดลำต้นของพันธุ์ไม้
- 3) กล้องถ่ายภาพ ใช้สำหรับบันทึกภาพพันธุ์ไม้
- 4) แบบสำรวจ ใช้สำหรับจดบันทึกข้อมูลพันธุ์ไม้และภูมิปัญญา

ภาพที่ 2.4 เครื่องกำหนดตำแหน่งพิกัดบนโลกด้วยดาวเทียม (GPS) แบบพกพา

แบบสำรวจข้อมูลการกระจายตัวของไม้ยืนต้นมีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

หมู่บ้าน.....หมู่ที่..... ตำบล.....อำเภอ.....

ลำดับ	ชื่อไม้ยืนต้นมีมูลค่าทางเศรษฐกิจ	พิกัด		รหัสภาพ	ขนาดรอบลำต้น (เซนติเมตร)
		X	Y		

ผู้สำรวจ.....
วันที่...../...../.....

ภาพที่ 2.5 แบบสำรวจข้อมูลการกระจายตัวของไม้มีค่า 58 ชนิด

แบบสำรวจข้อมูลการกระจายตัวของพืชสมุนไพร

หมู่บ้าน.....หมู่ที่..... ตำบล.....อำเภอ.....

ลำดับ	ชื่อพืชสมุนไพร	พิกัด		รหัสภาพ	การใช้ประโยชน์ สรรพคุณ	ส่วนที่ใช้					
		X	Y			ราก	ลำต้น	ใบ	ดอก	ผล	อื่นๆ (ระบุ)

ผู้สำรวจ.....
วันที่...../...../.....

ภาพที่ 2.6 แบบสำรวจข้อมูลการกระจายตัวของสมุนไพร

แบบสำรวจข้อมูลการกระจายตัวของแหล่งภูมิปัญญา
หมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

สาขาภูมิปัญญา ได้แก่ 1.เกษตรกรรม 2.อุตสาหกรรมและหัตถกรรม 3.การแพทย์แผนไทย 4.การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5.กองทุนและธุรกิจชุมชน 6.สวัสดิการ 7.ศิลปกรรม 8.การจัดการองค์กร 9.ภาษาและวรรณกรรม 10.ศาสนาและประเพณี 11.การศึกษา

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	สาขาภูมิปัญญา	ความเชี่ยวชาญในภูมิปัญญา	พิกัดที่อยู่		รหัสภาพ	รางวัล/เกียรติบัตร/ใบรับรอง ฯลฯ	ที่อยู่ติดต่อ	เบอร์โทรศัพท์
				X	Y				

ผู้สำรวจ.....
วันที่...../...../.....

ภาพที่ 2.7 แบบสำรวจข้อมูลการกระจายตัวของแหล่งภูมิปัญญา

3 วิธีการดำเนินงาน

3.1 สำรวจไม้มีค่า 58 ชนิด และสมุนไพรพื้นถิ่นในเขตพื้นที่ป่า

1) พื้นที่ป่าไม้ในการดำเนินโครงการครั้งนี้ คือ พื้นที่ป่ากล้วย ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช ป่าชุมเห็ด ตำบลชุมเห็ด และป่าโคกตาสิงห์ ตำบลสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยแต่ละพื้นที่จะแบ่งการเดินสำรวจออกเป็นโซน เพื่อความสะดวกและง่ายต่อการสำรวจ ดังภาพที่ 2.8, ภาพที่ 2.9 และภาพที่ 2.10 ตามลำดับ

ภาพที่ 2.8 การลงสำรวจไม้มีค่า 58 ชนิด และสมุนไพรพื้นถิ่น เขตพื้นที่ป่ากล้วย ตำบลสนวน

ภาพที่ 2.9 การลงสำรวจไม้มีค่า 58 ชนิด และสมุนไพรพื้นถิ่น เขตพื้นที่ป่าชุมเห็ด ตำบลชุมเห็ด

ภาพที่ 2.10 การลงสำรวจไม้มีค่า 58 ชนิดและสมุนไพรพื้นถิ่น เขตพื้นที่ป่าโคกตาสิงห์ ตำบลสวายจิก

2) ดำเนินการสำรวจไม้มีค่า 58 ชนิด และสมุนไพรพื้นถิ่น ของแต่ละพื้นที่ โดยมี อาจารย์ นักศึกษา เจ้าหน้าที่ และชาวบ้านใกล้เคียง จำนวนครั้งละ 5-10 คน พร้อมจดบันทึกและถ่ายภาพ เพื่อนำไปจัดทำระบบฐานข้อมูล

3.2 สํารวจภูมิปัญญาท้องถิ่น

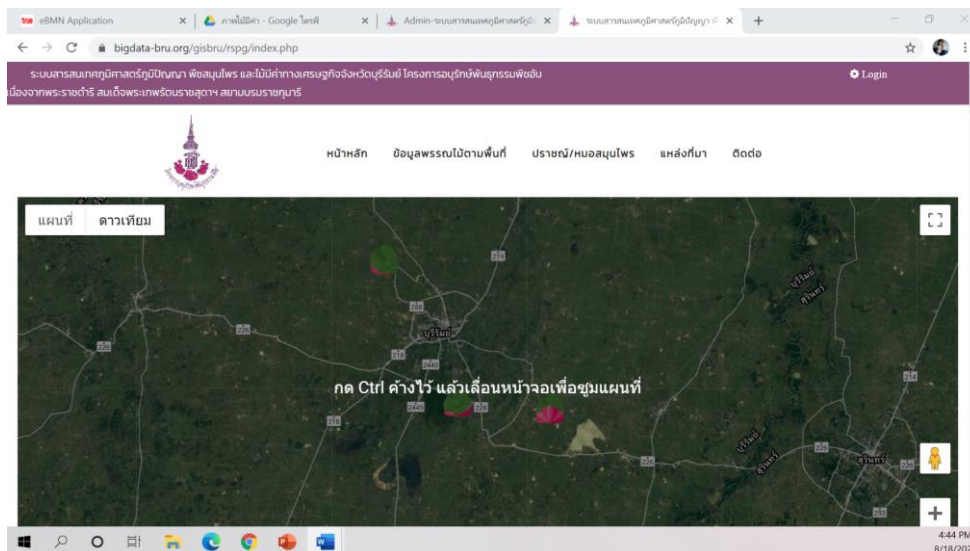
เนื่องด้วยการดำเนินโครงการครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูลฐานทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) จึงต้องมีการสำรวจเก็บข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาต่างๆ โดยโครงการในครั้งนี้ได้มีการสำรวจ ค้นหา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสมุนไพรพื้นบ้านที่ป่ากล้วย ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช ป่าชุมเห็ด ตำบลชุมเห็ด และป่าโคกตาสิงห์ ตำบลสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยสรรพคุณและประโยชน์ของฟ้าทะลายโจร ทุกส่วนของฟ้าทะลายโจรมีรสขม จึงมีคุณสมบัติเป็นยาได้ดี แก้ไขทั่วไป เป็นสมุนไพรที่ช่วยบรรเทาอาการหวัดได้ สามารถช่วยกระตุ้นภูมิคุ้มกันให้ดีขึ้น จึงไม่เป็นหวัดง่าย (สุภาภรณ์ ปิติพร, 2552) ส้มป่อย มีสรรพคุณเป็นยาแก้กระษัย ส่วนต้นใช้เป็นยาแก้โรคตาแดง ต้นมีรสเปรี้ยวฝาด มีสรรพคุณเป็นยาแก้ปวดตาพิการ (จํานงค์ กันนิกา, 2560) บอระเพ็ด มีรสขม นำมาปรุงเป็นยารับประทาน แก้ไข้ ขับเหงื่อ ทำให้เลือดลมเย็น ลดความอ้วนในร่างกาย แก้กระหายน้ำ แก้ร้อนในได้ดีมาก (สุดารัตน์ หอมหวล, 2561)

ภาพที่ 2.11 นายฮุย การรัมย์ หมอสมุนไพร ตำบลสวายจิก

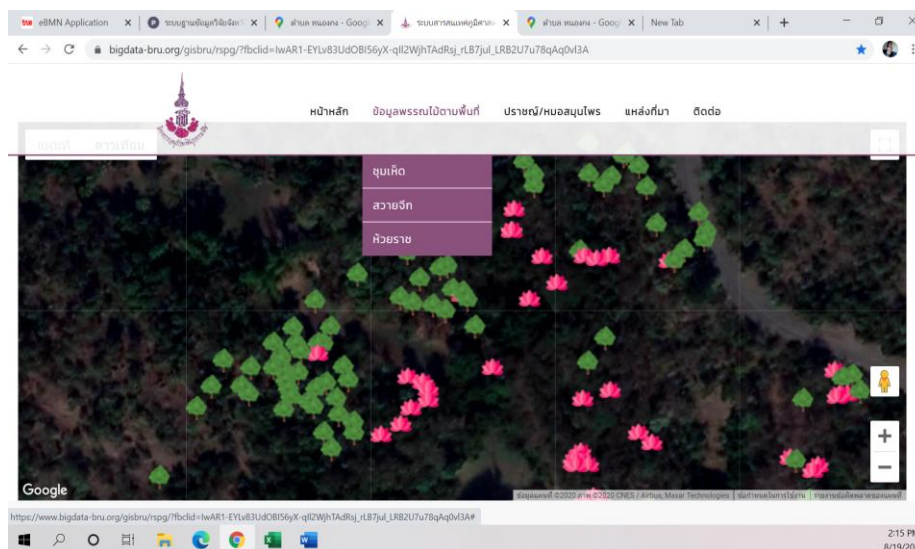
3.2 จัดทำระบบฐานข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจไม่มีค่า 58 ชนิด และสมุนไพรพื้นบ้าน ทั้งที่เป็นข้อมูลคุณลักษณะ ข้อมูลพิกัดตำแหน่ง และภาพถ่าย นำเข้าในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ แล้วเผยแพร่เป็นแผนที่ออนไลน์ผ่านระบบเว็บไซต์ เพื่อให้ประชาชนบุคคลทั่วไปได้สืบค้นได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

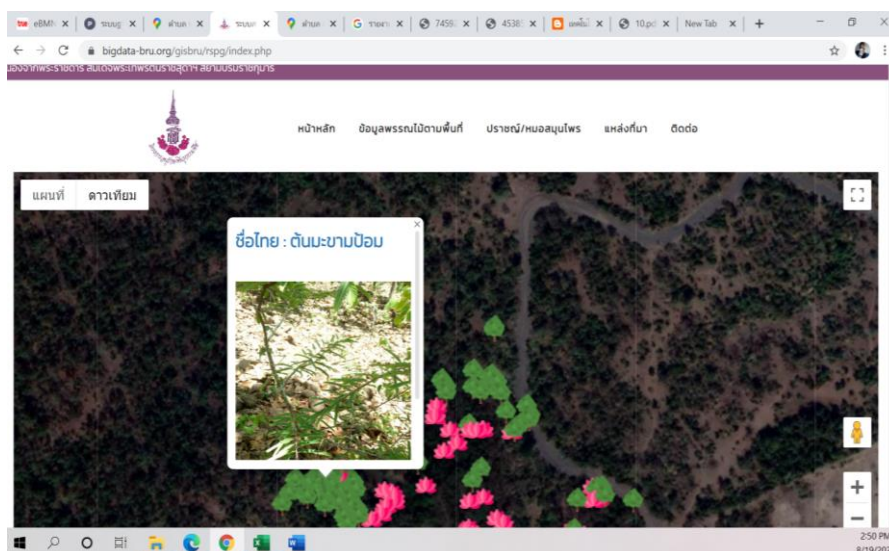
ภาพที่ 2.12 หน้าแรกของเว็บไซต์ แสดงแผนที่ออนไลน์

การแสดงตำแหน่งไม้มีค่า 58 ชนิด และสมุนไพรพื้นถิ่น ในแผนที่ออนไลน์ จะแสดงตำแหน่งที่ตั้ง และทำให้เห็นความถี่ของพืชทั้งหมดในแต่ละพื้นที่ โดยสัญลักษณ์ของไม้มีค่า 58 ชนิด จะเป็นรูปต้นไม้สีเขียว และสัญลักษณ์ของสมุนไพรพื้นถิ่น จะเป็นรูปใบไม้สีชมพู ดังภาพที่ 2.9

ภาพที่ 2.13 การแสดงตำแหน่งไม้มีค่า 58 ชนิด และสมุนไพรพื้นถิ่น

จากภาพที่ 2.13 หากคลิกที่ตำแหน่งสัญลักษณ์ จะมีหน้าต่างขนาดเล็กแสดงข้อมูลภาพของพืชแต่ละชนิด พร้อมชื่อไทยของพืชชนิดนั้นๆ ดังภาพที่ 2.14

ภาพที่ 2.14 ข้อมูลภาพและชื่อไทยของต้นมะขามป้อม

นอกจากนี้ยังแสดงข้อมูลของปราชญ์/หมอสมุนไพร ที่มีในพื้นที่นั้นๆ จะแสดงข้อมูล ชื่อ-สกุล ความรู้ด้านสมุนไพร การใช้สมุนไพร และการผลิตสมุนไพร เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่าย ดังภาพที่ 2.15

ลำดับ	ชื่อสมุนไพร	สรรพคุณ
1	น้ำกระเทียม	ยาแก้ปวด
1	ลิ้นงาช้าง	ยาแก้ปวด
1	พริกขี้หนู	แก้ปวด
1	ใบขมิ้น	แก้ปวด
1	ขมิ้น	แก้ปวด
1	ขมิ้น	แก้ปวด
1	ขมิ้น	แก้ปวด
1	ขมิ้น	แก้ปวด
1	ขมิ้น	แก้ปวด
1	ขมิ้น	แก้ปวด

ภาพที่ 2.15 ข้อมูลการใช้สมุนไพรของปราชญ์/หมอสมุนไพรในพื้นที่สวายจิก